DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 13 oktober 2011 *

I mål C-139/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländerna) genom beslut av den 12 mars 2010, som inkom till domstolen den 17 mars 2010, i målet

Prism Investments BV

mot

Jaap Anne van der Meer, i egenskap av konkursförvaltare för Arilco Holland BV,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader (referent) och E. Jarašiūnas,

* Rättegångsspråk: nederländska.

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 februari 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Jaap Anne van der Meer, i egenskap av konkursförvaltare för Arilco Holland BV, genom J.A.M.A. Sluysmans, advocaat,

— Nederländernas regering, genom C.M. Wissels, B. Koopman och M. Noort, samtliga i egenskap av ombud,

— Belgiens regering, genom J.-C. Halleux, i egenskap av ombud,

— Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vláčil, båda i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom T. Henze och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,

— Sveriges regering, genom A. Falk och K. Petkovska, båda i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom L. Seeboruth, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 16 juni 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 45 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Prism Investments BV (nedan kallat Prism Investments), ett bolag bildat enligt nederländsk rätt, och Jaap Anne van der Meer, i egenskap av konkursförvaltare för Arilco Holland BV (nedan kallat Arilco Holland), ett nederländskt dotterbolag till Arilco Opportune NV, som är ett bolag bildat enligt belgisk rätt (nedan kallat Arilco Opportune). Målet rör verkställighet i Nederländerna av en dom meddelad av en belgisk domstol där Prism Investments åläggs att betala ett visst penningbelopp.

Tillämpliga bestämmelser

3 Skälen 16 och 17 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”(16) Det ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i gemenskapen gör det berättigat att automatiskt erkänna en dom som har meddelats i en medlemsstat utan att något ytterligare förfarande behöver tillgripas, utom när erkännandet är tvistigt.

(17) I enlighet med samma princip om ömsesidigt förtroende måste förfarandet för att göra en dom som har meddelats i en medlemsstat verkställbar i en annan medlemsstat vara snabbt och effektivt. Därför bör verkställighetsförklaringen utfärdas närmast automatiskt efter en enkel formell kontroll av handlingarna och utan att domstolen på eget initiativ får pröva om någon av grunderna i denna förordning för att vägra verkställighet föreligger.”

4 I kapitel III i förordning nr 44/2001, som består av artiklarna 32–56, regleras erkännande och verkställighet i andra medlemsstater av domar som har meddelats i en medlemsstat.

5 I artikel 34 i förordningen föreskrivs följande:

”En dom skall inte erkännas om

1) ett erkännande uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den medlemsstat där domen görs gällande,

2) det är en tredskodom eller en annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande och svaranden inte har delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta,

3) den är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande,

4) den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i en tredje stat mellan samma parter och rörande samma sak, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande."

6 I artikel 35 i förordningen föreskrivs följande:

"1. En dom skall vidare inte erkännas om den strider mot bestämmelserna i avsnitten 3, 4 och 6 i kapitel II, och inte heller i de fall som avses i artikel 72.

2. Vid den behörighetsprövning som åsyftas i föregående punkt är den domstol eller myndighet som prövar frågan om erkännande bunden av de faktiska omständigheter som domstolen i ursprungsmedlemsstaten har grundat sin behörighet på.

3. Domstolens behörighet i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas på andra grunder än som avses i punkt 1. Behörighetsreglerna omfattas inte av de i artikel 34.1 åsyftade grunderna för rättsordningen (*ordre public*)."

7 Exekvaturförfarandet regleras i avsnitt 2 i kapitel III i förordning nr 44/2001, vilket består av artiklarna 38–52.

8 Artikel 38.1 i förordningen har följande lydelse:

”En dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den staten skall verkställas i en annan medlemsstat sedan domen, på ansökan av part, har förklarats vara verkställbar där.”

9 Artikel 40.3 i förordningen har följande lydelse:

”De handlingar som anges i artikel 53 skall bifogas ansökan.”

10 I artikel 41 i samma förordning föreskrivs följande:

”Domen skall förklaras vara verkställbar omedelbart efter fullgörandet av formaliteterna i artikel 53 utan någon omprövning enligt artiklarna 34 och 35. I detta skede av förfarandet skall motparten inte ges tillfälle att yttra sig över ansökan.”

11 I artikel 43 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”1. Båda parter får söka ändring av beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring.

2. Ansökan om ändring skall göras till den domstol som anges i förteckningen i bilaga III.

3. Ansökan om ändring skall handläggas enligt bestämmelserna för kontradiktoriska förfaranden.

4. Om motparten underlåter att inställa sig vid den domstol som handlägger ansökningen om ändring, skall bestämmelserna i artikel 26.2–26.4 tillämpas även om motparten inte har hemvist i en medlemsstat.

5. Ansökan om ändring av verkställighetsförklaringen skall ges in inom en månad efter delgivningen av denna. Om motparten har hemvist i en annan medlemsstat än den där verkställighetsförklaringen meddelades, skall fristen för att söka ändring vara två månader och löpa från den dag då beslutet delgavs honom, antingen personligen eller i hans bostad. Fristen får inte förlängas på grund av långt avstånd."

12 I artikel 44 i förordningen stadgas följande:

"Mot det avgörande som meddelas med anledning av att ändring har sökts får talan föras endast på det sätt som anges i bilaga IV."

13 I artikel 45 i förordningen föreskrivs följande:

"1. Den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artikel 43 eller 44 får avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva verkställighetsförklaringen endast på någon av de grunder som anges i artiklarna 34 och 35. Den skall meddela sitt avgörande utan dröjsmål.

2. Den utländska domen får aldrig omprövas i sak.”

14 Avsnitt 3 i kapitel III i förordning nr 44/2001, vilket består av artiklarna 53–56, föreskriver gemensamma bestämmelser för erkännande och verkställighet.

15 I artikel 53 i förordningen stadgas följande:

”1. Den part som gör gällande att en dom skall erkännas eller ansöker om en verkställighetsförklaring skall ge in en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet skall kunna fastställas.

2. Den part som ansöker om en verkställighetsförklaring skall också ge in ett intyg enligt artikel 54, om inte annat följer av artikel 55.”

16 I artikel 54 i förordningen föreskrivs följande:

”Domstolen eller den behöriga myndigheten i en medlemsstat där en dom har meddelats skall på begäran av någon berörd part utfärda ett intyg på standardformuläret i bilaga V till denna förordning.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

17 År 1990 lånade den finländska banken LSP ut ett belopp av 11 500 000 euro till Arilco Opportune. Arilco Opportune lånade i sin tur ut detta belopp till sitt nederländska dotterbolag Arilco Holland. Detta bolag överförde därefter penningmedlen till flera bolag bildade enligt nederländsk rätt, bland annat Prism Investments. Prism Investments mottog en summa av 1 048 232,30 euro.

18 I dom som meddelades den 14 januari 2002 av Tribunal de commerce de Bruxelles (Belgien) förpliktades Arilco Opportune att till LSP betala det belopp som lånats ut år 1990. Arilco Opportune överklagade domen till Cour d'appel de Bruxelles. Arilco Holland ingav under detta förfarande ett anslutningsöverklagande och yrkade bland annat att Prism Investments skulle förpliktas att återbetala ett belopp av 1 048 232,30 euro till Arilco Holland. Cour d'appel de Bruxelles biföll bland annat detta yrkande i dom av den 5 december 2006.

19 Genom beslut av den 1 augusti 2007 av Rechtbank 's-Hertogenbosch (Nederländerna) försattes Arilco Holland i konkurs, och Jaap Anne van der Meer förordnades till konkursförvaltare.

20 Konkursförvaltaren ingav den 3 september 2007 en ansökan till voorzieningenrechter vid Rechtbank 's-Hertogenbosch med stöd av artikel 38 i förordning nr 44/2001, med begäran om att den dom som meddelats av Cour d'appel de Bruxelles den 5 december 2006 skulle förklaras verkställbar, i den del som Prism Investments i denna dom förpliktades att betala en summa av 1 048 232,30 euro. Ansökan bifölls genom beslut av den 20 september 2007.

21 Prism Investments väckte därefter talan om ogiltigförklaring av detta beslut vid Rechtbank 's-Hertogenbosch, med stöd av artikel 43 i förordning nr 44/2001. Prism Investments hävdade bland annat att den belgiska domstolens dom redan hade efterkommits i Belgien genom kvittning.

22 Rechtbank 's-Hertogenbosch ogillade Prism Investments talan genom dom av den 22 juli 2008. Rechtbank fann bland annat att enligt artikel 45 i förordning 44/2001 kan en verkställighetsförklaring endast upphävas på någon av de grunder som anges i artiklarna 34 och 35 i förordningen. Rechtbank påpekade att fullgörande av betalningsskyldighet inte omfattas av dessa grunder och därför inte kan beaktas inom ramen för en prövning av en ansökan om ändring av en verkställighetsförklaring, utan endast vid en senare prövning av verkställigheten i egentlig mening.

23 Prism Investments överklagade denna dom till Hoge Raad der Nederlanden. Till stöd för sitt överklagande anförde bolaget att beslutet att bevilja exekvatur uppenbart stred mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den mening som avses i artikel 45 i förordning nr 44/2001, jämförd med artikel 34 led 1 i förordningen. Den berörda domens rättsverkningar var nämligen fullgjorda som följd av att domen efterkommits i Belgien och att det saknades rättslig grund för att verkställa domen i Nederländerna.

24 Hoge Raad der Nederlanden har i beslutet att begära förhandsavgörande bedömt att dessa invändningar saknar grund. Hoge Raad anser att försvarsgrunden att en dom som har meddelats i en medlemsstat redan har efterkommits inte omfattas av de avslagsgrunder som föreskrivs i artiklarna 34 och 35 i förordningen, framför allt inte avslagsgrunden avseende grunderna för rättsordningen (*ordre public*).

25 Hoge Raad vill emellertid få klarhet i om artikel 45 i förordning 44/2001 ska tolkas så, att den domstol vid vilken en ansökan om ändring görs enligt artiklarna 43 eller 44 i förordningen får avslå eller upphäva exekvaturen på någon annan grund än dem som anges i artiklarna 34 och 35 i förordningen. Hoge Raad önskar särskilt få klarhet i om en invändning att skyldigheten har efterkommits i den medlemsstat där domen meddelades inte endast kan framföras i ett mål om verkställighet, utan även under exekvaturförfarandet.

26 Hoge Raad der Nederlanden beslutade mot denna bakgrund att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Utgör artikel 45 i förordning nr 44/2001 hinder för den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artiklarna 43 eller 44 i denna förordning att avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva verkställighetsförklaringen på någon annan grund än de grunder som anges i artiklarna 34 och 35 i nämnda förordning, som åberopats mot verkställighet av den dom som har förklarats verkställbar och som uppkommit efter att denna dom meddelades, såsom exempelvis grunden att domen redan har efterkommits?”

Prövning av tolkningsfrågan

27 För att besvara tolkningsfrågan erinrar domstolen inledningsvis om att det framgår av skälen 16 och 17 i förordning nr 44/2001 att bestämmelserna om erkännande och verkställighet i denna förordning vilar på ett ömsesidigt förtroende mellan de rättsvårdande myndigheterna i Europeiska unionen. Ett sådant förtroende förutsätter inte enbart att de domar som har meddelats i en medlemsstat erkänns automatiskt i en annan medlemsstat, utan även att förfarandet för att göra en dom verkställbar i en annan medlemsstat är snabbt och effektivt.

28 Ett sådant förfarande bör, enligt skäl 17 i förordningen, endast omfatta en enkel formell kontroll av de handlingar som krävs för att domen ska vara verkställbar i den medlemsstat där den görs gällande.

29 Den part som ansöker om en verkställighetsförklaring ska enligt artikel 53 i förordning nr 44/2001 ge in en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet ska kunna fastställas samt ett intyg från myndigheterna i den medlemsstat där domen meddelats. Enligt artikel 40.3 i förordningen ska denna part bifoga dessa handlingar till ansökan.

30 Såsom framgår av artikel 41 i förordningen ska myndigheterna i den medlemsstat där domen görs gällande i ett första skede av förfarandet begränsa sig till att kontrollera att formaliteterna för att domen ska förklaras vara verkställbar är uppfyllda. Följaktligen får myndigheterna i detta förfarande inte pröva de faktiska eller rättsliga omständigheterna i det mål som avgjordes genom den dom med avseende på vilken det ansöks om verkställighet.

31 Denna begränsade kontroll motiveras av syftet med förfarandet, som inte är att få till stånd ett nytt förfarande, utan att – på grundval av ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaternas rättsvårdande myndigheter – bekräfta att den dom som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat än den medlemsstat där domen görs gällande kan verkställas i sistnämnda medlemsstat genom att den inlemmas i rättsordningen i denna medlemsstat. Förfarandet möjliggör på så sätt att en dom som har meddelats i en annan medlemsstat än den där den görs gällande kan få samma verkan i sistnämnda stat som en verkställbar nationell exekutionstitel.

32 Enligt artikel 43 i förordning nr 44/2001 kan en verkställighetsförklaring av en dom som har meddelats i en annan medlemsstat än den där den görs gällande bli föremål för en invändning. Vilka invändningar som kan framföras anges uttryckligt i artiklarna 34 och 35 i förordning nr 44/2001, till vilka det hänvisas i artikel 45 i förordningen.

33 Ovannämnda förteckning, vars innehåll enligt fast rättspraxis ska tolkas restriktivt (se dom av den 28 april 2009 i mål C-420/07, Apostolides, REG 2009, s. I-3571, punkt 55), är uttömmande.

34 I förevarande fall framgår det av begäran om förhandsavgörande att den grund för att upphäva verkställighetsförklaringen som Prism Investments har åberopat i det nationella målet (nämligen att domen har efterkommits i ursprungsmedlemsstaten, det vill säga i Belgien) inte ingår bland de grunder som domstolen i den medlemsstat där domen görs gällande, Konungariket Nederländerna, kan pröva. Den omständigheten att denna grund inte har åberopats vid den belgiska domstolen saknar härvidlag betydelse.

35 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 47 i sitt förslag till avgörande avser den invändning som Prism Investments har framfört mot verkställighetsförklaringen i det nationella målet att den omtvistade fordran har efterkommits genom kvittning. Jaap Marie van der Meer har i egenskap av konkursförvaltare för Arilco Holland dock utförligt bestritt denna kvittning. Det kommer således varken att gå snabbt eller att bli enkelt att utreda frågan huruvida förutsättningarna för en kvittning är uppfyllda, och det kan därvid bli nödvändigt att göra en grundlig genomgång av de faktiska omständigheterna kring den fordran som ligger bakom kvittningen. En sådan prövning är svår att förena med målsättningarna med förordning nr 44/2001.

36 Förenade kungarikets regering har påpekat att för att säkerställa exekvaturförfarandets målsättningar ska den berörda domen hur som helst vara verkställbar inte endast vid tidpunkten när den ursprungliga domen meddelades, utan även vid den tidpunkt när domen om verkställbarhet i den medlemsstat där den görs gällande meddelades. Det skulle strida mot målsättningarna med förordning nr 44/2001 och ordalydelsen i artikel 38 i förordningen om domstolen i denna medlemsstat skulle vara tvungen att

upprätthålla en verkställighetsförklaring, när den berörda domen har efterkommits i ursprungsmedlemsstaten, och domen inte längre kan verkställas i denna stat.

37 EU-domstolen påpekar härvidlag att förordning nr 44/2001 inte innehåller någon bestämmelse som gör det möjligt att avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva en verkställighetsförklaring av en dom som redan har efterkommits, eftersom en sådan omständighet inte fråntar domen dess karaktär av exekutionstitel. Det är karakteristiskt för domen att den är en exekutionstitel.

38 Om domen däremot inte var verkställbar i ursprungsmedlemsstaten saknas grund att verkställa den i den medlemsstat där den görs gällande. Det framgår nämligen av domstolens praxis att en dom måste vara verkställbar i ursprungsmedlemsstaten för att den ska kunna verkställas i den medlemsstat där den görs gällande (se dom av den 29 april 1999 i mål C-267/97, Coursier, REG 1999, s. I-2543, punkt 23). Ett erkännande får i princip till följd att domar får samma rättskraft och rättsverkningar som de har i den medlemsstat där de meddelades (se dom av den 4 februari 1988 i mål 145/86, Hoffmann, REG 1988, s. 645, punkterna 10 och 11). Det finns emellertid ingen anledning att, vid verkställighet av en dom, låta domen medge sådana rättigheter som den inte medger i ursprungsmedlemsstaten eller sådana rättsverkningar som en dom av samma slag, som har meddelats direkt i den medlemsstat där den görs gällande, inte skulle få (se domen i det ovannämnda målet Apostolides, punkt 66).

39 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 18 i sitt förslag till avgörande innebär emellertid fullgörande av den förpliktelse som domen avser inte att domen inte kan verkställas, och ger den inte heller rättsverkningar, vid exekvatur i en annan medlemsstat, som den saknar i ursprungsmedlemsstaten. Erkännandet av en sådan doms rättsverkningar i den medlemsstat där domen görs gällande, vilket är själva syftet med exekvaturförfarandet, avser själva domen, och det ska härvid bortses från faktiska och rättsliga omständigheter som rör fullgörandet av de skyldigheter som följer av domen.

40 En sådan grund kan däremot prövas av exekutionsdomstolen i den medlemsstat där domen görs gällande. Det följer nämligen av fast rättspraxis att när domen väl har integrerats i rättsordningen i den medlemsstat där den görs gällande, ska denna medlemsstats nationella bestämmelser om verkställighet tillämpas på samma sätt som med avseende på domar från nationella domstolar (se dom av den 2 juli 1985 i mål 148/84, Deutsche Genossenschaftsbank, REG 1985, s. 1981, punkt 18, av den 3 oktober 1985 i mål 119/84, Capelloni och Aquilini, REG 1985, s. 3147, punkt 16, samt domen i det ovannämnda målet Hoffmann, punkt 27).

41 Den tyska regeringen har påpekat följande. Processekonomiska hänsyn bör leda till resultatet att om försvarsgrunden att den berörda domen har efterkommits koncentrerades till förfarandet för ändring av verkställigheten, skulle det göra det möjligt att undvika ett ytterligare steg i verkställighetsförfarandet i den medlemsstat där domen görs gällande. I motsatt fall kommer förvisso domen att förklaras verkställbar efter en formell kontroll, men verkställigheten i egentlig mening kommer därefter att avbrytas. Att koncentrera anförandet av försvarsgrunder enbart till ansökan om ändring av verkställighetsförklaringen skulle öka effektiviteten hos detta förfarande och hindra att gäldenären försätts i en situation där en dom, i vilken vederbörandes betalningsskyldighet fastslås, förklaras verkställbar trots att den inte kommer att kunna verkställas i egentlig mening.

42 EU-domstolen erinrar emellertid om att eftersom exekvaturförfarandet – såsom har påpekats i punkterna 27–30 i denna dom – består av en formell kontroll av de handlingar som den part som önskar verkställighet har lagt fram, skulle en grund som anförs till stöd för en ansökan om ändring i den mening som avses i artiklarna 43 eller 44 i förordning nr 44/2001, såsom grunden att den berörda domen har efterkommits i ursprungsmedlemsstaten, ändra exekvaturförfarandets karaktär och förlänga handläggningstiden, vilket strider mot målsättningarna om effektivitet och snabbhet i skäl 17 i förordningen.

43 Mot denna bakgrund ska frågan besvaras på följande sätt. Artikel 45 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den utgör hinder för att den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artiklarna 43 eller 44 i förordningen avslår en ansökan om

verkställighetsförklaring eller upphäver en verkställighetsförklaring på någon annan grund än de grunder som anges i artiklarna 34 och 35 i förordningen, såsom grunden att domen har efterkommits i ursprungsmedlemsstaten.

Rättegångskostnader

44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 45 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att den utgör hinder för att den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artiklarna 43 eller 44 i förordningen avslår en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäver en verkställighetsförklaring på någon annan grund än de grunder som anges i artiklarna 34 och 35 i förordningen, såsom grunden att domen har efterkommits i ursprungsmedlemsstaten.

Underskrifter